

Vabariigi Valitsuse määruse
„Vabariigi Valitsuse 28. septembri 2005. a määruse nr 255
„Endla looduskaitseala kaitse-eeskiri” muutmise” eelnõu
SELETUSKIRI

1. Sissejuhatus

Looduskaitseseaduse § 10 lõike 1 alusel on Vabariigi Valitsusel õigus võtta ala määrusega kaitse alla, kehtestada ala kaitsekord ja vajaduse korral kaitsekorda muuta. Eelnõukohase määrusega muudetakse Endla looduskaitseala (edaspidi *kaitseala*) kaitse-eeskirja.

Kaitseala paikneb Jõgeva maakonnas Jõgeva vallas Tooma ja Kärde külas, Pajusi vallas Tapiku ja Tõivere külas, Järva maakonnas Koeru vallas Koidu-Ellavere, Norra, Merja, Jõeküla, Rõhu ja Preedi külas ning Lääne-Viru maakonnas Rakke vallas Piibe ja Koluvere külas.

Kaitse-eeskirja muutmise on tinginud asjaolu, et Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja § 4 lõige 6, mis käsitleb jahipidamist kaitsealal, võimaldab ebaselge sõnastuse tõttu erinevat tõlgendamist ning on ühe tõlgendusviisi korral vastuolus kaitseala kaitse-eesmärkidega, lubades jahti pidada kaitse-eesmärgiks olevate linnuliikide (metsis (*Tetrao urogallus*), laanepüü (*Bonasia bonasia*), mitmed röövlinnud ja rändlinnud) jaoks ebasobival ajal, seades ohtu liikide säilimise ja eduka sigimise.

Vabariigi Valitsuse määruse eelnõu on koostanud Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni kaitse planeerimise spetsialist Leevi Krumm (tel 740 6819, e-post leevi.krumm@keskkonnaamet.ee), eelnõu kaitsekorra otstarbekust on kontrollinud Keskkonnaameti looduskaitse osakonna peaspetsialist Taavi Tattar (tel 786 8371, e-post taavi.tattar@keskkonnaamet.ee), eelnõu õigusekspertiisi on teinud Keskkonnaameti õigused osakonna juhataja Lüüli Junti (tel 680 7435, e-post lyyli.junti@keskkonnaamet.ee) ja jurist Kristina Parnaul-Ollik (tel 521 5500, e-post kristina.parnaul@mail.ee). Ekspertdihinnangu kaitse-eeskirja eelnõule on andnud Eerik Leibak, keeleliselt toimetanud Siiri Soidro (tel 5341 9456, e-post siiri.soidro@tlu.ee).

2. Eelnõu sisu ja kaitsekorra muutmise põhjendus

2.1. Kaitseala kaitse-eesmärgid

Endla looduskaitseala põhieesmärk on Endla soostiku, Pandivere kõrgustiku lõunanõlva karstiallike ning kaitsealuste liikide ja nende elupaikade kaitse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ (ELT L 20, 26.01.2010, lk 7–25) loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide kaitse ja EÜ nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ (EÜT L 206, 22.07.1992, lk 7–50) looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta I lisas nimetatud elupaigatüüpide vähe- kuni keskoiteliste kalgiveeliste järvede (3140)³, huumustoiteliste järvede ja järvikute (3160), jõgede ja ojade (3260), lubjavesel mullal liigirikaste niitude (6270*), niiskuslembeste kõrgrohustute (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niitude (6510), puisniitude (6530*), looduslikus seisundis rabade (7110*), siirde- ja õõtsiksoode (7140), allikate ja allikasoo (7160), nõrglubja-allikate (7220*), liigirikaste madalsoode (7230), vanade looduspõõsade (9010*), vanade laialehiste metsade (9020*), rohunditerikaste kuusikute (9050), soostuvate ja soo-lehtmetsade (9080), siirdesoo- ja rabametsade (91D0*) ning II lisas nimetatud liikide saarma (*Lutra lutra*), tiigilendlase (*Myotis dasycneme*), hariliku hingi (*Cobitis taenia*), hariliku võldase (*Cottus gobio*), hariliku vingerja (*Misgurnus fossilis*), suur-mosaiikliblika (*Euphydryas maturna*), suure rabakiili (*Leucorrhinia pectoralis*), kauni kuldkinga (*Cypripedium calceolus*), läikiva kurdsirbiku (*Drepanocladus vernicosus*), samuti eesti soojumika (*Saussurea alpina ssp. esthonica*) elupaikade kaitse.

Endla loodusala (EE0080172) eesmärk on kaitsta loodusdirektiivi I lisas nimetatud elupaigatüüpe, milleks on vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), looduslikult rohketoitelised järved (3150), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), allikad ja allikasood (7160), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0), ning II lisas nimetatud liike ja nende elupaiku. Need liigid on saarmas (*Lutra lutra*), tiigilendlane (*Myotis dasycneme*), harilik võldas (*Cottus gobio*), harilik vingerjas (*Misgurnus fossilis*), laiujur (*Dytiscus latissimus*), pronkskõrsik (*Sympecma paedisca*), rohe-vesihobu (*Ophiogomphus cecilia*), suur-kuldtiib (*Lycaena dispar*), suur-mosaiikliblikas (*Euphydryas maturna*), suur-rabakiil (*Leucorrhinia pectoralis*), teelehe-mosaiikliblikas (*Euphydryas aurinia*), tõmmuujur (*Graphoderus bilineatus*), kaunis kuldking (*Cypridium calceolus*), läikiv kurdsirbik (*Drepanocladus vernicosus*), soohiilakas (*Liparis loeselii*), nõtke näkirohi (*Najas flexilis*) ja eesti soojumikas (*Saussurea alpina ssp. esthonica*).

Endla linnuala (EE0080172) eesmärk on kaitsta linnudirektiivi I lisas nimetatud liike, milleks on rästas-roolind (*Acrocephalus arundinaceus*), karvasjalg-kakk (*Aegolius funereus*), jäälind (*Alcedo atthis*), soopart e pahlsaba-part (*Anas acuta*), luitsnokk-part (*Anas clypeata*), piilpart (*Anas crecca*), viupart (*Anas penelope*), sinikael-part (*Anas platyrhynchos*), rägapart (*Anas querquedula*), suur-laukhani (*Anser albifrons*), rabahani (*Anser fabalis*), kaljukotkas (*Aquila chrysaetos*), väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*), hallhaigur (*Ardea cinerea*), punapea-vart (*Aythya farina*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), laanepüü (*Bonasa bonasia*), hüüp (*Botaurus stellaris*), kassikakk (*Bubo bubo*), sõtkas (*Bucephala clangula*), öösorr (*Caprimulgus europaeus*), mustviires (*Chlidonias niger*), must-toonekurg (*Ciconia nigra*), madukotkas (*Circaetus gallicus*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), soo-loorkull (*Circus pygargus*), aul (*Clangula hyemalis*), rukkirääk (*Crex crex*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), laululuik (*Cygnus cygnus*), kühmnokk-luik (*Cygnus olor*), valgeselg-kirjurähn (*Dendrocopos leucotos*), musträhn (*Dryocopus martius*), väikepistrik (*Falco columbarius*), tuuletallaja (*Falco tinnunculus*), väike-kärbsenäpp (*Ficedula parva*), lauk (*Fulica atra*), järvekaur (*Gavia arctica*), punakurk-kaur (*Gavia stellata*), värbkakk (*Glaucidium passerinum*), sookurg (*Grus grus*), merikotkas (*Haliaeetus albicilla*), väänkael (*Jynx torquilla*), punaselg-õgija (*Lanius collurio*), kalakajakas (*Larus canus*), väikekajakas (*Larus minutus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), nõmmelõoke (*Lullula arborea*), tõmmuvaeras (*Melanitta fusca*), väikekoskel (*Mergus albellus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), suurkoovitaja (*Numenius arquata*), väikekoovitaja (*Numenius phaeopus*), kalakotkas (*Pandion haliaetus*), herilaseviu (*Pernis apivorus*), veetallaja (*Phalaropus lobatus*), tutkas (*Philomachus pugnax*), laanerähn e kolmvarvas-rähn (*Picoides tridactylus*), hallpea-rähn e hallrähn (*Picus canus*), rüüt (*Pluvialis apricaria*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), väikehuik (*Porzana parva*), täpikhuik (*Porzana porzana*), rooruik (*Rallus aquaticus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), händkakk (*Strix uralensis*), teder (*Tetrao tetrix*), metsis (*Tetrao urogallus*), mudatilder (*Tringa glareola*), heletilder (*Tringa nebularia*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*) ja kiivitaja (*Vanellus vanellus*), ja nende elupaiku.

Endla looduskaitseala kuulub „Rahvusvahelise tähtsusega märgalade, eriti veelindude elupaikade konventsiooni” artikli 2 lõike 1 kohaselt rahvusvahelise tähtsusega märgalade (Ramsari ala) hulka.

2.2. Kaitsekorra muutmine

Endla looduskaitseala on tsoneeritud üheks loodusreservaadiks, üheksateistkümneks sihtkaitsevööndiks ja kaheksaks piiranguvööndiks.

Kaitse-eeskirja senise jahipidamist käsitleva sätte sõnastus on mitmeti tõlgendatav ega taga rakendamisel õigusselgust. Kaitse-eeskirja ühtseks kohaldamiseks muudetakse jahipidamist käsitleva sätte sõnastust, et tagada paremini kaitse-eesmärkideks olevate linnuliikide säilimine ja edukas sigimine kaitsealal.

Endla looduskaitsealal ei kujuta jahipidamine väljaspool liikide kaitseks seatud liikumispiiranguid ja jahikeeluaega kaitse-eesmärkideks seatud linnuliikidele ohtu. Praegu kehtivas kaitse-eeskirjas on jaht lubatud osades vööndites just lindude pesitsusperioodil ehk siis, kui linnud on väga tundlikud igasuguse häiringu suhtes. Kõnealusel juhul pole tagatud piisavat kaitset merikotkale, kaljukotkale, metsisele, laanepüüle ja mitmetele rändlindudele. Sealjuures on osades vööndites jaht aasta läbi täielikult keelatud, mis on nende vööndite kaitse-eesmärke arvestades mittevajalik ja ebaproportsionaalselt range piirang.

Määruse muutmisega jääb jahipidamine täielikult keelatuks vaid Linnusaare loodusreservaadis (pindalaga ca 889 ha) ja jahikeeluga ala pindala väheneb ca 6265 ha võrra. Riigil on kohustus vastavalt jahiseadusele kompenseerida ulukikahjud, mis tekivad alal, kus jaht on keelatud, või kui need tekivad 1 kilomeetri raadiuses jahipidamiskeeluga ala ümber. Kaitse-eeskirja muutmisel järel on kompensatsiooniõigusega eramaade pindala ca 40,1 ha ehk riigi kohustused vähenevad ca 3416,5 ha ulatuses.

Selleks, et vältida kaitse-eesmärkidega võrreldes ebaproportsionaalseid piiranguid, kuid tagada samas kaitseväärtuste soodne seisund ja säilimine ning kaitse-eeskirja õigusselgus, on vaja muuta kaitseala kaitsekorda, et see reguleeriks jahipidamist kaitsealal vastavalt kaitseväärtuste esinemisele.

Kaitsekorra muudatustega lubatakse jahipidamine kõikides sihtkaitsevööndites ja piiranguvööndites, arvestades mõningaid ajalisi piiranguid. Kaitsekorda loodusreservaadis ja linnujahi keeldu ei muudeta.

Endla looduskaitseala kuulub Ramsari alade hulka ja hõlmab veel Endla linnuala. Nimetatud alade üks põhieesmärk on linnustiku ja lindudele sobivate toitumis- ja elupaikade kaitse, et tagada linnuliikide populatsioonide elujõulisus. Lähtudes eelnevast on Endla looduskaitsealal linnujah keelatud, et tagada linnu- ja kaitseala kaitse-eesmärgiks olevate liikide soodne seisund ja säilimine. Endla looduskaitseala on oluline nii lindude pesitsus- kui ka peatuspaigana; seal peatuvad tuhanded rändlinnud, kellest suure osa moodustavad jahiulukite hulka kuuluvad partlased (*Anatidae*) ja kajakalised (*Laridae*). Rändlindude eduka pesitsemise jaoks on väga oluline rändepeatuspaikades kosumine. Otsese ja tahtliku häirimise vältimisega tagame lindudele taastumiseks ja kosumiseks sobivate rändepeatuspaikade olemasolu, mis omakorda suurendab nii rände edukust kui ka sigimisedukust ning aitab kaasa lindude arvukuse ja ellujäävuse kasvule.

Alal pesitsevate jahilindude kaitseks, nagu näiteks laanepüü, on linnujahipidamise keeld samuti vajalik, et vältida nende liikide muutumist ohustatud liikideks. Tegemist on III kaitsekategooria liikidega, mille hulka arvatakse looduskaitseaduse kohaselt liigid, mille arvukust ohustab elupaikade ja kasvukohtade hävimine või rikkumine ja mille arvukus on vähenenud sedavõrd, et ohutegurite toime jätkumisel võivad nad sattuda ohustatud liikide hulka. Sealjuures vähemalt 10% teadaolevate ja keskkonnaregistris registreeritud elupaikade või kasvukohtade kaitse tuleb tagada kaitsealade või hoiualade moodustamise või püsielupaikade kindlaksmääramisega lähtuvalt alade esinduslikkusest. Endla looduskaitsealal on üks nendest aladest, mis on otsustatud moodustada ka laanepüü, partlaste, kajakaliste kaitseks, kelle soodsa seisundit ei saa tagada, kui neid liike kütitakse.

Loodusreservaat on looduskaitseaduse § 29 lõike 2 kohaselt igasugusest inimtegevust, sealhulgas inimeste viibimisest, puutumata hoitav ala, mistõttu selguse huvides on jahipidamise sätte juures korratud seadusest tulenevaid kitsendusi loodusreservaadile. Samuti viidatakse muudetavas sättes sihtkaitsevööndi kaitsekorra erisustele, mis seab ajalised piirangud alljärgnevalt loetletud sihtkaitsevööndites viibimisele.

Endla järve ja Sinijärve, Kanamatsi, Kirikumäe, Mardimäe, Männikjärve, Nava–Kaerasaare, Põllusaare, Rummallika, Tamsi, Toodiksaare, Tulijärve ja Vahisoo sihtkaitsevööndis ning Nahkanuia, Oostriku, Piibearu, Puna, Selli, Tõivere ja Vanajaagu piiranguvööndis on jahipidamine keelatud 1. veebruarist kuni 31. augustini, et tagada kaitseala ja linnuala kaitse-eesmärkideks olevate linnuliikide (metsis, laanepüü ja röövlinnud) minimaalne häirimine pesitsuse- ja poegade kasvatamise

ajal, samuti rändlindudele kevadrände ajal. Kaasikjärve–Teosaare, Punaraba, Põhja-Linnusaare, Sopa, Sõeaugu, Võlingi ja Värvi allika sihtkaitsevööndis ning Järvealuse piiranguvööndis on aga jahipidamine lubatud aasta läbi, kuna nimetatud vööndites ei ole teada jahipidamise ja häirimise suhtes tundlikke kaitsealuseid liike.

3. Menetluse kirjeldus

Kaitseala kaitse-eeskirja avalik väljapanek toimus 18. novembrist 16. detsembrini 2013. a Keskkonnaameti Tartu ja Jõgeva kontorites ning Koeru, Pajusi, Jõgeva ja Rakke Vallavalitsuses. Teade kaitse-eeskirja avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta ilmus 13. novembril 2013. a üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht ja 13. novembril 2013. a kohalikus ajalehes Virumaa Teataja, 14. novembril 2013. a kohalikus ajalehes Järva Teataja, 15. novembril 2013. a kohalikus ajalehes Vali Uudised ja 16. novembril 2013. a kohalikus ajalehes Vooremaa. Väljaandes Ametlikud Teadaanded ilmus kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise teade 13. novembril 2013. a.

Looduskaitse seaduse §-s 9 sätestatud kaitse alla võtmise menetluse käigus saadeti kaitsealal paiknevatele 165 kinnisasja 122 eraomanikule ja riigiasutusest maaomanikele – Koeru, Pajusi, Jõgeva ja Rakke Vallavalitsusele, Riigimetsa Majandamise Keskusele ning Jõgeva, Järva ja Lääne-Viru Maavalitsusele – teade kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise, sh avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu kohta. Veel saadeti kaitseala moodustamisest teavitamise kiri koos kaitse-eeskirja eelnõuga Vaimastvere Jahiseltsile, Põltsamaa Jahiseltsile, Koeru Jahimeeste Seltsile, Rakke Jahiseltsile ja Järvamaa Jahindusklubile.

Kirjadele vastas kolm maaomanikku, Riigimetsa Majandamise Keskus ja MTÜ Koeru Jahimeeste Selts, kellele koostati ja väljastati vastuskirjad 30. detsembril 2013. a.

Eesti Post tagastas kokku kümme kirja. Tagastatud kirjade adressaatide teavitamiseks avaldati kaitse-eeskirja eelnõu avalikustamise kohta üleriigilise levikuga ajalehes Eesti Päevaleht kaks lisateadet: 30. detsembril 2013. a ja 20. jaanuaril 2014. a. Teated sisaldasid informatsiooni, et kinnistute omanikud, kellele saadeti avalikustamise kirjad Keskkonnaametile tagastati, loetakse teavitatuks käesolevate kuulutuste ilmumisega ning neil on õigus kaitse-eeskirja eelnõuga tutvuda ja esitada ettepanekuid ja vastuväiteid vastavalt kuni 20. jaanuarini 2014. a ja 7. veebruarini 2014. a. Pärast nimetatud tähtaegade möödumist loetakse kaitse-eeskirja avalikustamine vastavalt looduskaitse seaduse §-le 9 läbiviiduks. Eesti Post tagastas Keskkonnaametile järgmised adressaatideni mitte jõudnud Endla looduskaitsealale jäävate või kaitsealaga piirnevate kinnistute maaomanike kirjad (sulgudes kinnistu asukoht):

1. Jaanus ALLIKA (Koeru vald, Koidu-Ellavere küla)
2. Taimo JÄTSA (Koeru vald, Jõeküla küla)
3. Leho KALJULAI (Rakke vald, Piibe küla)
4. Rein MIKK (Koeru vald, Norra küla)
5. Agur MÄGI (Jõgeva vald, Tooma küla)
6. Rain PAVELTS (Koeru vald, Merja küla)
7. Eino PIMPERNELL (Koeru vald, Jõeküla küla)
8. REALFOREST 1 OÜ (Koeru vald, Merja küla)
9. Ret ZEIGER (Koeru vald, Jõeküla küla)
10. Natalia VIKS (Koeru vald, Merja küla)

Maaomanike arvamused:

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Riigimetsa Majandamise Keskus (RMK)	RMK ei nõustu kaitse-eeskirja muutmise määruses sõnastatud kaitse-eeskirja § 4 lg 6 punkti 1 muudatusega „linnujaht on keelatud aastaringselt kogu alal”.	Praegu kehtiva Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja § 4 lõige 6 sätestab, et kaitsealal on lubatud jahipidamine, välja arvatud linnujaht. Seega on juba praegu linnujaht kaitsealal keelatud ning eelnõukohase kaitse-eeskirja kohaselt ei ole tegemist uue piiranguga. Endla looduskaitseala ja Endla linnuala kaitse eesmärk on kõigi EÜ Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud liikide kaitse, sh jahilukite nimekirja kantud partlaste, haneliste ja kanaliste kaitse. Vastavalt looduskaitsealadele on jahipidamine kaitsealadel tegevus, mis on tavaliselt keelatud, kuid mida võib lubada, kui see on vajalik kaitse-eesmärkide saavutamiseks või ei kahjusta neid. Kaitse-eesmärgiks seatud linnustiku kaitseks ei ole jahipidamine Endla looduskaitsealal vajalik, küll aga võib linnujahil olla negatiivne mõju liikide arvukusele. Lisaks on kaitse-eesmärgiks seatud objekti arvukuse reguleerimine inimese poolt põhimõttelises vastuolus kaitse-eesmärgi soodsa seisundi saavutamise printsiipidega, mis on suunatud liikide senise arvukuse hoidmisele või suurendamisele. Lähtuvalt eelnevast ei võetud ettepanekut arvesse.
MTÜ Koeru Jahimeeste Selts	Esitati ettepanek vähendada jahikeelu aega, nihutades jahikeelu alguse 1. veebruarilt 1. märtsile.	Jahikeeluaeg tuleneb keskkonnaministri 13.01.2005 määrusest nr 1 „Metsise püsielupaikade kaitse alla võtmine”, 21.07.2010 määrusest nr 33 „Merikotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri” ja 16.04.2009 määrusest nr 18 „Kaljukotka püsielupaikade kaitse alla võtmine ja kaitse-eeskiri”. Oleme seisukohal, et jahikeeluaeg 1. veebruarist kuni 31. augustini on asjakohane ning jahikeelu algusaja nihutamine 1. märtsile seaks ohtu Endla looduskaitseala ja Endla linnuala kaitse-eesmärkide soodsa seisundi ja säilimise ning oleks vastuolus eespool nimetatud liikide kaitseks kehtestatud kaitsekorruga (vt ka järgmist rida tabelis).

	Esitati ka teine seisukoht Keskkonnaameti vastuskirjale, milles ei nõustunud Keskkonnaameti esimeses vastuskirjas toodud põhjendustega ning anti soovitusi kaitsekorralduslike tööde ja maastikusõidukitega liiklemise osas, sh tehti ettepanek lubada sõidukite ja mootorsõidukitega sõitmine taliteedel.	Keskkonnaamet jäi eespoolt esitatud seisukohtade juurde, et kaitseala kaitse-eesmärkideks olevate liikide kaitse põhimõtted peavad ühtima nii kaitsealadel kui ka liikide kaitseks moodustatud püsielupaikades. Käesoleva kaitse-eeskirja eelnõuga muudetakse vaid Endla looduskaitseala kaitsekorra jahipidamise punkti ja käesoleva menetluse käigus ei saa käsitleda maastikusõidukitega liiklemist ega kaitsekorralduslikke töid. Keskkonnaamet võtab kaitsekorralduslikud ettepanekud teadmiseks. Lisaks selgitati, et metsise ja röövlindude kaitsel mis tahes tüüpi kaitsealustel objektidel, kus need liigid on kaitse-eesmärgiks, tuleb lähtuda kogu Eesti Vabariigis ühtsetest liigikaitselistest printsiipidest. Seepärast on kaitsealadel jahipidamise piiramiseks võetud aluseks eespool viidatud keskkonnaministri määrused, kus esitatud piirangud on seatud eesmärgiga tagada liigi soodne seisund tema elupaigas. Lisaks on ka metsise kaitse tegevuskava eelnõus öeldud, et sihtkaitsevööndites võiks kehtestada liikumispiirangu alates 1. veebruarist. Liigi kaitse tegevuskava alusel hakatakse peale selle kinnitamist teostama liigikaitsel kogu riigis, mistõttu on Keskkonnaamet seisukohal, et jahikeelu aeg on asjakohane. Nimetatud määrustes esitatud liikumispiirangu ajad on paika pandud lähtuvalt kõnealuste liikide häirimistundlikkusest, milleks on teadaolevalt just kevadsuvine pesitsusperiood.
Söödaplatsi 31403:002:0332	Sooviti teada, kes kompenseerib ulukite tekitatud majandusliku kahju 1 km raadiuses ümber jahipidamiskeeluga ala.	Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmise määrusega muudetakse praegu kehtivat Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja jahipidamist sätestavat punkti. Muudatuse tulemusel jääb 1 km laiune puhverala, kus riigil on tulenevalt jahiseaduse § 46 kohustus hüvitada ulukite tekitatud majanduslik kahju, vaid ümber Linnusaare raba loodusreservaadi, sest ülejäänud vööndites on jahipidamine kaitse-eeskirja muudatuse jõustumisel lubatud. Lähtuvalt sellest ei ole kaitse-eeskirja muutmise eelnõu jõustumisel riigil kohustus kompenseerida Söödaplatsi maaüksusel tekkinud ulukikahju, kuna selles piirkonnas on jahipidamine lubatud. Ulukite tekitatud kahju kompenseerimine toimub vastavalt jahiseaduse peatükis 6 sätestatud korrale. Vastavalt jahiseaduse § 44 lõikele 4 kehtestab põllumajanduskultuuridele ja metsamaal kasvavatele okaspuudele uluksõraliste tekitatud kahju hindamise alused ja meetodika, nõuded

		hindamisaktile, kahju hüvitamise täpsustatud ulatuse ja hüvitamise korra ning hüvitatavate okaspuude nimekirja keskkonnaminister määrusega. Kuni Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja muutmiseni on tulenevalt jahiseaduse §-st 46 riigil kohustus kompenseerida Söödaplatsi maaüksusel ulukite tekitatud majanduslik kahju. Pärast eeskirja muutmist, millega lubatakse Endla looduskaitsealal jahti pidada ja kaitseala liidetakse jahipiirkondadega, tegeleb kompensatsioonidega vastav jahipiirkond.
	Juhiti tähelepanu, et maaüksusel asub metsloomade söödaplats, mille rajamiseks pole maaomanikuga lepingut sõlmitud.	LKS § 14 lõike 1 punkti 10 kohaselt ei või kaitsealal ilma valitseja nõusolekuta jahilukeid lisasöötta. Jahiseaduse § 46 lõige 2 sätestab, et 1 km raadiuses looduskaitseala välispiirist, kus on jahipidamine keelatud ja mis pole jahipiirkondadeks jagatud, on ulukite lisasöötmise keelatud, mistõttu on tegu ebaseadusliku söödaplatsiga, mis tuleb esimesel võimalusel likvideerida. Maaomanikul on õigus oma maaüksusel keelata igasugune tegevus, mis ei ole maaomanikuga kooskõlastatud või mis on vastuolus Eesti Vabariigi seadustega.
Matsi 31402:002:0600	Esitati seisukoht, et kaitsealade moodustamine on vastuolus Eesti Vabariigi põhiseadusega.	Eesti Vabariigis tegeleb põhiseaduslike õiguste ja vabaduste järelevalvega, sh eri taseme õigusaktide vastavuse hindamisega õiguskantsler, kelle poole on võimalik oma õiguste kaitseks pöörduda aadressil Kohtu 8, 15193 Tallinn.
	Esitati seisukoht, et Kirikumäe sihtkaitsevööndi laiendamine liikumiskeeluga riigimetsa kvartalitel 325 ja 328 tähendab seda, et vaatamata sellele, et läbival teel võib alati liikuda, ei saa maaomanik oma elukohast liikumiskeeluga ajal ei sisse ega välja, sest peab läbima selleks endisi taluteid läbi 325 ja 328 kvartalit, kus metsised nagunii ei ole. Leiti, et liikumiskeeld nendes kvartalites pole põhjendatud.	Kirikumäe sihtkaitsevööndit ei ole kavas antud kaitsekorra muutmise määrusega laiendada. Kirikumäe sihtkaitsevööndisse jääb vaid kvartal HU324. Lisaks ei jää Jõeküla–Kirikumäe tee, mis on kruusakattega, Kirikumäe sihtkaitsevööndisse, vaid Oostriku piiranguvööndisse, kus kehtiva kaitse-eeskirja järgi ei ole liikumiskeeldu. Ka Matsi kinnistule viivad vanad taluteed jäävad Oostriku piiranguvööndisse ja seetõttu ei ole alust väita, et maaomanikul puudub liikumiskeelu ajal juurdepääs oma kinnistule.
	Esitati väide, et maastikusõidukiga sõitmise keeld ei ole asjakohane.	Keskkonnaamet juhtis tähelepanu asjaolule, et antud eelnõuga muudetakse vaid Endla looduskaitseala kaitsekorra jahipidamise punkti, mistõttu ei ole asjakohane käsitleda praegu maastikusõidukiga liiklemise keeldu.

		Maastikusõidukiga liiklemise keeld on kehtestatud selleks, et kaitsta kaitseala kaitse eesmärkideks olevaid liike ja kooslusi, sh rabakooslusi, mis on õrnad igasuguse tallamise suhtes. Puudub põhjus ja vajadus muuta maastikusõidukitega sõitmise sätet kehtivas eeskirjas, mistõttu seda muudatust eelnõusse ei lisatud.

Pärast kirjadele vastamist toimus 14. jaanuaril 2014. a algusega kell 15.00 Keskkonnaameti Jõgeva-Tartu regiooni Jõgeva kontori, aadressiga Aia 2, Jõgeva, II korruse saalis kaitse-eeskirja eelnõu avalik arutelu, kus osales kümme isikut.

Kokku esitati kolm ettepanekut.

Arvamuse esitaja nimi ja seos eelnõuga	Arvamuse kokkuvõte	Menetleja otsus
Vaimastvere Jahiselts ja Koeru Jahimeeste Selts	Arutelu tulemusena esitati ettepanek kaaluda tulevikus looduskaitsealade muutmist, et võimaldada kaitsealadel väljaspool teid ja radasid mootorsõidukitega sõitmist ulukite arvukuse reguleerimise eesmärgil.	Ettepanek võeti teadmiseks, kuid praeguse kaitse-eeskirja jahipunkti muutmise menetluse käigus ei saa kehtiva kaitse-eeskirja teisi punkte muuta, kuid ettepanek võetakse kaalumisele, kui hakatakse uuendama või muutma tervet Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja.
	Tõstatati probleem, et lisaks jahipidamise regulatsiooni muutmisele, oleks vaja muuta ka liikumispiirangu sätteid Männikjärve sihtkaitsevööndis, kuna kehtiv kaitsekord ei taga Männikjärve sihtkaitsevööndis piisavalt lindude rahu häirimistundlikul perioodil. Kehtiva kaitsekorra ja kaitsekorra muudatuse järgi on välistatud jahipidamise eesmärgil liikumine sihtkaitsevööndis, kuid looduses liikumise eesmärgil võivad turistid liikuda peaaegu kogu vööndis. Esitati ettepanek, et Männikjärve sihtkaitsevööndis võiks kaaluda liikumise piiramist väljaspool laudradasid, sõltumata sihtkaitsevööndis	Ettepanek võeti teadmiseks, kuid praeguse kaitse-eeskirja jahipunkti muutmise menetluse käigus ei saa kehtiva kaitse-eeskirja teisi punkte muuta, kuid ettepanek võetakse kaalumisele, kui hakatakse uuendama või muutma tervet Endla looduskaitseala kaitse-eeskirja.

	liikumise eesmärgist.	
	Tehti ettepanek lisada kaitsekorralduskavasse taliteede kaardistamine, tähistamine ja laatihoidmine (kui see pole juba kajastamist leidnud); vanad sillakohad Põltsamaa ja Preedi jõel samuti tähistada ja võimaluse korral taas rajada.	Endla kaitsekorralduskava 2014–2023 eelnõu peatükis 2.3 on käsitletud Endla looduskaitseala pärandkultuuriobjekte. Kaitsekorralduskavas on esitatud pärandkultuuriobjektide loetelu lisas 7.8 ja joonis lisas 7.7.4. Pärandkultuuriobjektide seas on 9 põlist talukohta, 2 metsa- ja 8 taliteed ning 1 sillakoht. Kuna pärandkultuuriobjektide kaitse ei ole Endla looduskaitseala otsene kaitse-eesmärk ja Keskkonnaamet ei näe praegu vajadust taliteede kasutusele võtmiseks, siis otseseid tegevusi nendega seotult praeguseks kaitsekorraldusperioodiks ei planeerita. Küll aga kajastatakse seda teemat kaitsekorralduskava peatükis 2.3 ja 3.1 ning tulevikus vajaduse tekkimisel on võimalik teema uuesti päevakorda võtta. Kuna kaitsekorralduskava koostajal ja Keskkonnaametil puudub info Preedi ja Põltsamaa jõe vanade sillakohtade asukohtadest, siis ei ole neid praegu kava lisas 7.4.4 esitatud joonisele ega kava lisas 7.8 esitatud loetellu kantud.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7–25).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ ehk linnudirektiivi artikli 1 kohaselt käsitleb nimetatud direktiiv kõikide looduslikult esinevate linnuliikide, kaasa arvatud nende munade, pesade ja elupaikade kaitset EL liikmesriikides. See hõlmab nende liikide kaitset, hoidmist ja kontrolli ning kasutamist. Linnudirektiivi artiklite 2 ja 3 kohaselt võtavad liikmesriigid vajalikud meetmed, sealhulgas kaitsealade loomine, eelnimetatud linnuliikide arvukuse hoidmiseks tasemel, mis vastab eelkõige ökoloogilistele, teaduslikele ja kultuurilistele nõuetele, arvestades samal ajal majanduslikke ja puhkeaja veetmisega seotud vajadusi. Endla looduskaitseala hõlmab endas Endla linnuala, mille kaitse-eesmärkideks on linnudirektiivi I lisas nimetatud linnuliikide ja nende elupaikade kaitse. Seega aitab kaitsekorra muutmine riigil täita linnudirektiiviga seatud kohustusi.

5. Määruse mõju ja rakendamiseks vajalikud kulutused

Määruse jõustumisel kaasneb positiivne mõju loodus- ja elukeskkonnale. Määruse jõustumisel on tagatud linnuliikide parem kaitse, nende populatsioonide ja sigimisedukuse säilimine, mis toetab omakorda täisväärtuslikuma elukeskkonna säilimist.

Kaitse-eeskirja muutmine aitab kaasa ka rahvusvaheliste kohustuste täitmisele ehk aitab paremini tagada Endla linnuala kaitse-eesmärkide täitmist, seega on määruse jõustumisel positiivne mõju välissuhetele.

Määruse jõustumisega kaasneb oluline positiivne mõju riigieelarvele, kuna kompensatsioonialasse jäävate eramaade pindala väheneb ca 3416,5 ha võrra, mis tähendab, et kompensatsioonialasse jääb vaid 40,1 ha eramaid. Territooriumi arvamine jahimaade hulka vähendab riigile tekkivat kohustust kompenseerida jahilukite tekitatud majanduslikku kahju jahipiirangutega aladel ja ühe kilomeetri raadiuses nende ümber. Võrreldes kehtiva kaitsekorraga väheneb riigil vajadus lisakompensatsioonide rakendamiseks.

Endla looduskaitseala on juba riikliku kaitse all, mistõttu puudub määruse jõustumisel oluline mõju sotsiaalvaldkonnale, riiklikule julgeolekule, regionaalarengule ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub kümnendal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Vaidlustamine

Määruse üldkorraldusele ehk haldusakti tunnustele vastavat osa on võimalik vaidlustada, esitades halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras kaebuse halduskohtusse. Määruses on üldkorralduse regulatsioon suunatud asja (kinnistu) avalik-õigusliku seisundi muutmisele, hõlmates eelkõige asja kasutamist ja käsutamist reguleerivaid sätteid. Seega vastavad määruses üldkorralduse tunnustele sätted, millest tulenevad kinnisasja omanikule või valdajale õigused ja kohustused on konkreetse kinnisasjaga tihedalt seotud ning puudutavad kinnisasja kasutamist või käsutamist. Halduskohtumenetluse seadustiku § 46 lõike 1 kohaselt võib tühistamiskaebuse esitada 30 päeva jooksul kaebajale haldusakti teatavaks tegemisest arvates ja sama paragrahvi lõike 5 kohaselt kaebuse haldusakti õigusvastasuse kindlakstegemiseks kolme aasta jooksul haldusakti andmisest arvates.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu kooskõlastati teiste ministriumidega eelnõude infosüsteemi EIS kaudu. Eelnõu kooskõlastas märkusteta Rahandusministeerium. Ülejäänud ministriumid on kooskõlastanud eelnõu vaikimisi. Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 lõike 4 kohaselt, kui kooskõlastaja ei ole sama paragrahvi lõigetes 1–3 sätestatud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud või jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Keit Pentus-Rosimannus
Keskkonnaminister